

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Phaedri Avgusti Liberti Fabvlarvm Aesopiarvm Libri V.

Phaedrus

Rintelii, MDCCXXXVIII

VD18 13044567

Fab. X. Poeta de Credere et non Credere.

urn:nbn:de:gbv:45:1-17134

Vtinam, inquit, veris hanc amicis impleam.

Nusquam tuta fides.

Vbique obuium amici nomen est: sed fides rara avis in terra. Socrates tantam sibi sapientia et meritis comparauit nominis famam: vt ego, si gloriam eius liceret assequi, parem fugere nollem vitae finem; ac inuidiae quam iubentissime cederem, si modo mea me absolueret post funera virtus. Summae auctoritatis ille philosophus, optimam ratus esse domum, cui superfluum nihil abundet, ac nihil necessarium desit; cum paruas sibi aedificaret aedes: e vulgo aliquis, vt fieri solet, miratus, quaeso, inquit, tam illustris vir sibi tam angustam cur exstruit domum? At ille, vtinam, respondet, hanc domum veris amicis implere possem.

FAB. X.

Poeta de Credere et non Credere.

Periculosum est credere, et non credere.
 Vtriusque exemplum breuiter exponam rei.
 Hippolytus obiit, quia nouercae creditum est.
 Cassandrae quia non creditum, ruit Ilium.
 Ergo exploranda est veritas multum prius, 5
 Quam stulta praue iudicet sententia.
 Sed fabulosa ne vetustate eleuem,
 Narrabo tibi, memoria quod factum est mea.
 Maritus quidam quum diligeret coniugem,
 Togamque puram iam pararet filio, 10
 Seductus in secretum a liberto suo,
 Sperante heredem suffici se proximum.

Qui

Qui dum de puero multa mentitus foret,
 Et plura de flagitiis castae mulieris,
 Adiecit id, quod sentiebat maxime 15
 Doliturum amanti, ventitare adulterum,
 Stuproque turpi pollui famam domus.
 Incensus ille falso vxoris crimine,
 Simulauit iter ad villam, clamque in oppido
 Subfedit, deinde noctu subito ianuam 20
 Intrauit, recta cubiculum vxoris petens,
 In quo dormire mater natum iusserat,
 Aetatem adultam seruans diligentius.
 Dum quaerunt lumen, dum concursat familia,
 Irae furentis impetum non sustinens, 25
 Ad lectum accedit, tentat in tenebris caput.
 Vt sentit tonsum, gladio pectus tranfigit,
 Nihil respiciens, dum dolorem vindicet.
 Lucerna allata, simul aspexit filium,
 Sanctamque vxorem dormientem cubiculo, 30
 Sopita primo quae nil somno senserat;
 Repraesentauit in se poenam facinoris,
 Et ferro incubuit, quod crudelitas strinxerat.
 Accusatores postularunt mulierem,
 Romamque pertraxerunt ad centumuiros. 35
 Maligna in fontem deprimit suspicio,
 Quod bona possideat; stant patroni fortiter
 Causam tuentes innocentis feminae.
 A Diuo Augusto tunc petiere iudices,
 Vt adiuuaret iurisiurandi fidem, 40
 Quod ipsos error implicuisset criminis.
 Qui postquam tenebras dispulit calumniae,
 Certumque fontem veritatis reperit,
 Luat, inquit, poenas, causa libertus mali.

Nam-

Namque orbam nato simul, et priuatam viro 48
 Miserandam potius, quam damnandam existi-
 Quod si damnanda perscrutatus crimina (mo.
 Paterfamilias esset, si mendacium
 Subtiliter limasset, a radicibus
 Non euertisset scelere funesto domum. 50
 Nil spernat auris, nec tamen credat statim. (tes;
 Quandoquidē et illi peccant, quos minime pu-
 Et qui non peccant, impugnantur fraudibus.
 Hoc admonere simplices etiam potest,
 Opinione alterius ne quid ponderent. 51
 Ambitio namque dissidens mortalium,
 Aut gratiae subscribit, aut odio suo.
 Erit ille notus, quem per te cognoueris.
 Haec exsecutus sum propterea pluribus,
 Breuitate nimia quoniam quosdam offendimus.

---

*Priusquam certi constituas aliquid, probe di-
 iudicanda sunt omnia.*

Credere periculosum est; et non credere
 item. Vtriusque paucis proponam exemplum.
 Credulus nisi Theseus fidem habuisset coniugi
 adulterae, de stupro sibi oblato priuignum ac-
 cusanti Hippolytum: a patre deuotus hic non
 interiisset innocens. Et praecauere potuissent
 excidium Troiae: si Priami filiam voluissent
 audire Cassandram, cui Apollo quidem vati-
 cinandi facultatem, sed ea lege, concesserat,
 ne quisquam ei crederet. Prius ergo omni
 studio rerum inuestiganda est veritas; quam
 statuamus aliquid praecipiti consilio. Sed ne
 quid proferam fabulosum, quod propter ve-
 tustate

tustatem videri queat: narrabo, quod nostris temporibus accidit, et recenti cuiusque potest haerere memoria. Felix matrimonio cum aliquis amaret coniugem et filium, quem habebat vnicum, quique iam in eo erat, ut togam virilem fumeret: clanculum seducitur in locum secretum a liberto suo, qui impius hereditaria, spe fretus, fore ut in secundis scriberetur tabulis, multa de puero eiusque flagitiis mentitur; pluribus autem castae coniugis impudicitiam accusat, et quod maximam credebatur excitare amantis animi aegritudinem, studet persuadere domino, adulterum alere ac stupri turpitudine insigni veterem domus commaculare gloriam. Dominus incensus ira, ut mulierem in praesenti crimine deprehenderet, in villa peregre varia simulat sibi expedienda negotia; occultans vero sese, oppidum non egreditur, sed, nocte concubia, domus suae subito aperit fores, recta properans in coniugis cubiculum: ubi, quod pater abesset, mater sollicita iusserat filium dormire secum: ne quid peccetur interea temporis aetate adulta. Vltro citroque cursitantibus seruis, ut quaererent praeserrentque domino irruenti lumen; ille furentis irae non sustinens impetum, ad lectum accedit, et contrectando in tenebris explorat, cuius sit caput. Statim atque sentit vultum coma tonsa virilem, pueri securum scelerisque purum gladio transfigit pectus; nullius rei habita ratione, dummodo vindictae cupiditati satisfaceret suae. Allata

tandem lucerna, simul videt se suo sanguine volutantem puerum, atque castam mulierem alto et graui somno sopitam, vt nihil omnino senserit earum rerum, quae tristi casu euenerunt. Ea animi perturbatione miser statim de semetipso supplicium sumsit, et in ferrum incubuit, quod, sua deceptus credulitate, ad tantum scelus patrandum, strinxerat. Sanguinis vindices mulierem in ius vocant, eamque capitis causam ad centum viros Romam deferunt. Innocens muliercula nec suspicione carebat caedis: quod possideret bona. Causarum vero patroni in iudicio pulcherrime stabant, et contra criminationes iniustas dignitatem feminae infantis defendebant atque salutem. Cum res nimis intricata videretur: ab iudicibus ad summum magistratum, diuum Augustum, deferrebat: vt sententia sua subveniret illis, qui religione adacti, secundum leges, ius suum cuique tribuere debebant. Augustus, postquam calumniae tenebras dispulit, et causae veritatem hausit ex fontibus ipsis; ita edixit, Libertus, ille caedis miserandae flagitiosus auctor, iustas luito poenas. Mulierem vero, quae tristi eodem casu filium simul atque maritum amisit, non supplicio, sed misericordia dignam esse iudico. Si paterfamilias accuratius in nefandum liberti scelus inquirere, et examinare mendacia voluisset: tam funesto casu ipse domum suam non extirpasset. Auris nihil temere spernat: vix enim rumor est, quin aliquid subsit: nihil tamen
prius

prius habeas pro certo, quam clare cognoueris atque distincte. Possunt et illi peccare, quos minime putes: quandoquidem et Curios plurimi simulant, et Bacchanalia viuunt. Neque tam sanctum potest esse quicquam, quod calumnia exagitare non audeat. Hoc simul etiam monet simplices atque incautos erroris, ne ex aliorum sententia pendeant toti. Tanta enim vulgo mortales occupat ambitio: vt gratiae aut odio nimium indulgeant suo. Hunc ergo tibi notum esse credito, quem cognoueris ipse. Pluribus ista iam profecuti sumus: quoniam breuitate nimia quosdam offendimus.

F A B. XI.

Eunuchus ad improbum.

Eunuchus litigabat cum quodam improbo,
 Qui super obscena dicta, et petulans iurgium,
 Damnum infectatus est amissi corporis.
 En, ait, hoc vnum est, cur laborem validius,
 Integritatis testes quia defunt mihi.
 Sed quid fortunae stulte delictum arguis?
 Id demum est homini turpe, quod meruit pati.

Quod abest a culpa, ferendum.

Cum Eunuchus litigabat homo improbus,
 qui iurgiopetulanti, praeter conuicia multa
 alia, illi exprobrabat, quod castratus sit, par-
 temque amiserit corporis. Huic vero Eunu-
 chus respondet: istud quidem ex tot crimini-
 bus, quae mihi obiicis, vnum est, quod me
 valde sollicitat, integritatis testes deficere mihi.
 Sed heus tu, quid stulte vitio vertis mihi de-
 lictum